

ІНТЕРВ'Ю ПІСТЬ РУБРИКИ

Детектив, експерт-поліграфолог СЕРГІЙ КАЗЬМІРУК

Робота детектива має бути логічно завершена

Краще не намагатися обдурити
«детектор брехні»

Останнім часом обговорення наказу Міністерства доходів і зборів України щодо застосування детектора брехні не вщухає ні на день, оскільки практика використання таких пристроїв Україні не дуже відома. Тож для з'ясування деталей цього процесу та в продовження порушеної в попередньому номері теми «Юридична газета» звернулася до детектива, експерта-поліграфолога Сергія Казьмірука

ПРОФІЛЬ

Ім'я та прізвище: Сергій Казьмірук
Компанія/Установа: ФОП
Ключові практики: детекція брехні, поліграф, послуги детектива, консультації з безпеки
Освіта: вища
Юридичний стаж: 15 років
Попередні посади/досвід: заступник генерального директора охоронно-детективного агентства; менеджер з безпеки, директор по роботі з державними органами, кризовий менеджер

Бесіду вів **Володимир Бездітний**
«Юридична газета»

Як працюється в наш час детективам в Україні?

Детектив у загальному розумінні цього слова використовує різноманітний арсенал методів, способів, методик, навичок та інструментів для досягнення поставленої мети. Про це ми всі добре обізнані з історії, детективної літератури, фільмів, а сьогодні ще й з мережі Інтернет. Наприклад, Шерлоку Холмсу в розкритті злочинів допомогло суворе дотримання наукових методів, особлива увага до логіки, уважність та метод дедукції, який дозволяє за розрізненими і малозначущими окремими деталями відновити цілісну картину так, ніби він бачив подію на власні очі. Ключовими моментами методу дедукції є спостережливість та експертні знання в багатьох практичних і прикладних галузях науки і знання криміналістики. Це дуже відомий та симпатичний детектив, але це літературний персонаж, що є в рамках детективного жанру.

Доцільно підкреслити, що, зважаючи на історичний досвід і практику в реальному житті та роботі, маю також свій системний підхід. Це оперативний досвід і практична робота в системі безпеки міжнародних компаній та ключовий інструмент – поліграф (так званий детектор брехні). Тож можу відповісти на запитання згідно з власним наявним досвідом та висловити думку як фахівець щодо тих напрямків роботи, які мною практично досліджені та стосуються обраної спеціалізації.

Як вид економічної діяльності детекція брехні – це «психологічні дослідження із застосуванням поліграфа («детектора брехні»). Послуги детектива. Проведення перевірок та розслідувань. Консультації з безпеки. Діяльність у сфері права. Навчання експертів – поліграфологів в Україні та США. Абонентське обслуговування підприємств і приватних осіб. Розвиток науки детекції брехні шляхом проведення семінарів, конгресів та участі у міжнародних конференціях».

ФОТО ОЛЬГИ КУЗНЕЦОВОЇ «ЮРИДИЧНА ГАЗЕТА»

Моя діяльність ґрунтується на чіткому й сумлінному виконанні норм чинного законодавства та міжнародних норм права при дотриманні порядку, методик і правил проведення перевірки на поліграфі відповідно до методик «Марстон Академії», США, яку я успішно закінчив, отримав професійну освіту та міжнародний Сертифікат США.

Здійснюючи аналітичне відпрацювання наявного стану речей, підсумовуючи отримані результати з метою досягнення поставлених цілей, постійного професійного самовдосконалення, якнайкращішого виконання своєї роботи та подальшого системного руху вперед, я розумів, що існує передовий світовий досвід і технології, перспективні та ефективні способи й методи, які можуть стати у пригоді. Тож свого часу я замислився над питанням, що може мені як професіоналу ефективно допомагати в роботі?

Отже, я розпочав вивчення світового досвіду, ефективних інноваційних наукових технологій, висловлювань і думок відповідних фахівців, інструментів, що офіційно використовуються в світі в системах безпеки бізнесу та роботі правоохоронних органів. І, проаналізувавши значний обсяг інформації, відомостей, різних думок та поглядів, історії та світової технічної, юридичної та правової практики, я обрав за інструмент для досягнення успіху у виконанні професійних завдань детекцію брехні з використанням поліграфа.

З огляду на те, що робота детектива має бути логічно завершена, тобто повинен бути наявний результат, у моєму випадку результатом роботи є висновок експерта-поліграфолога, отриманий шляхом стандартизованого аналізу документа – поліграми. Таким чином, перевірка на «детекторі брехні» приносить конкретний результат – документ, що ідентифікує приховану брехню. Цей підхід дозволяє детективу, у рамках розслідування чи перевірки, провести тестування на поліграфі й зробити правильні та обґрунтовані висновки. До практичної реалізації цієї можливості мені необхідно було отримати необхідні високопрофесійні знання, практичний досвід роботи та оцінку своєї придатності в цій складній професії, що потребувало багато часу та сумлінної праці. Тому успішне закінчення американської «Марстон Академії», де якісно та високопрофесійно готують експертів-поліграфологів міжнародного рівня, та отримання міжнародного Сертифікату США і стало наступним кроком мого професійного зростання та опанування такої важливої компетенції, як детекція брехні. Можу зауважити, що детекція брехні – це дуже цікава та перспективна наука, яка постійно розвивається, удосконалюється і має хорошу перспективу!

Як Ви вважаєте, чи допоміг би закон про детективну діяльність у Вашій діяльності?

Думаю, так. Тому що закон регулюватиме відповідні відносини, і буде чітко зрозуміло правові та юридичні норми, які діють у рамках конкретної правової системи. Кожному буде визначено, що можна робити, а що ні. І детектив як законослухняний громадянин діятиме виключно в рамках закону та в інтересах держави і країни.

Які функції детективів потребують чіткого нормативного регулювання?

На мій погляд, доцільно спочатку визначитися з переліком наявних функцій, які застосовуються та стосуються діяльності детективів. Тобто що робить детектив узагалі, а потім компетентно визначитися з тими функціями, які з відповідних причин потребують регулювання, а які не потребують. Необхідно розуміти, що відповідним органом буде здійснюватися державне регулювання в сфері своєї відповідальності.

Які види послуг є популярними серед Ваших клієнтів?

На сьогодні клієнта цікавить вирішення його наявних проблем чи завдань – оперативно, професійно, дуже якісно та взаємовигідно. Існує практика особистих рекомендацій, які гарантують взаємну повагу при роботі, спільну зацікавленість та взаємодопомогу в досягненні цілі та подальшу співпрацю, що ґрунтується на здобутому досвіді, взаємодії та моральному задоволенні від спільної праці й отриманого результату.

З мого досвіду роботи вважаю важливим розуміння того, що перевірка на поліграфі може сприяти виправданню несправедливо обвинуваченої людини, вирішенню конфліктних ситуацій та відновленню взаємної довіри.

Якщо конкретно класифікувати послуги – це комплекс послуг з детекції брехні: скринінгові перевірки найманого і звільнюваного персоналу; періодичні, вибіркові, позапланові та планові перевірки працюючого персоналу; проведення перевірок та розслідувань; перевірки на «детекторі брехні» в інтересах приватних осіб, а також абонентське обслуговування комерційних структур та приватних осіб.

Оскільки Ви працюєте з поліграфом, як сприймаються відомості, отримані за допомогою пристрою?

Результати перевірки, тобто висновки експерта-поліграфолога, використовуються для встановлення наявності чи відсутності фактів та обставин, які мають значення для прийняття відповідного рішення.

Поліграф є високотехнологічним технічним засобом, застосування якого в світовій практиці в рамках слідчих та інших процесуальних дій дає змогу отримувати суттєві для розслідування кримінальних справ відомості. Сучасний рівень комп'ютерного тестування, повнота і всебічність дослідження психофізіологічного стану, випробуваного в момент проведення дослідження, дозволяють вважати

високодостовірними отримані результати. Спосіб проведення психофізіологічного дослідження, що обумовлює його багатоетапність – від аналізу інформації, передтестового інтерв'ю, перевірки на «детекторі брехні», післятестового інтерв'ю до аналізу й обробки результатів тестування, – ставить завдання професійної оцінки і забезпечує процесуальне значення результатів. Такий підхід може мати місце в різних видах експертних досліджень та оцінки його в сукупності з іншими доказами. Підсумкові результати психофізіологічного дослідження, отримані відповідно до встановлених правил, вважають процесуальними доказами і оцінюють їх у сукупності з іншими наявними матеріалами.

Сучасний бізнес та приватні особи мають великий перелік завдань та побажань щодо мінімізації фінансових, матеріальних, іміджевих та інформаційних ризиків і ще спектру проблем, пов'язаних з діяльністю персоналу. Ефективним інструментом для вирішення цієї низки проблем клієнта є співпраця з фахівцем – спеціально підготовленим детективом, експертом-поліграфологом, який досконало вивчить ситуацію, здійснить необхідні заходи та перевірки і професійно вирішить поставлене клієнтом завдання й надасть відповідні рекомендації стосовно безпеки бізнесу в майбутньому. І в подальшому зможе підтримувати конструктивні взаємовідносини консультативного характеру з клієнтом.

Яка світова практика доказування за допомогою поліграфу?

Світова практика надзвичайно цікава та різноманітна й заслуговує на вивчення та застосування в частині, що стосується. Психофізіологічний метод «детекції брехні» отримав досить значне поширення і використовується у понад шістьдесяти країнах світу. У деяких країнах результати тестування визнаються достатніми для пред'явлення звинувачення. Провідним у світі користувачем поліграфу є Сполучені Штати Америки, діяльність яких у цій галузі справила значний вплив на формування методичних, технічних і правових засад прикладного застосування опитувань з використанням приладу.

Другим користувачем після США за обсягом прикладного застосування поліграфу є Канада. Тамтешня поліція використовує «детектор брехні» тільки на етапі попереднього слідства. На відміну від Америки, у Канаді жоден регіон не використовує в судах результати поліграфологічних перевірок для підтвердження невинності або вини підозрюваного, але за попередньою домовленістю сторін ці результати можуть бути прийняті як докази судами у цивільних справах.

В Ізраїлі поліграф використовується з 1959 року, там навіть були з часом створені свої прилади. За кількістю операторів поліграфу третє місце посідає Японія, в якій пристрій почали використовувати з 30-х років минулого століття, а в 1937 році там вже був створений

власний «детектор брехні». З 1959 року результати досліджень приймаються як докази в судах нижчої інстанції, а з 1970-го вони стали розглядатися і Верховним судом Японії на розсуд судді.

У Туреччині перевірки стали проводити з 1984 року. Навчання фахівців здійснювалося в США. Американські фахівці поліграфа також проводили підготовку співробітників поліції Сінгапуру та Національної гвардії Саудівської Аравії. Першим користувачем приладу серед країн Східної Європи стала Польща. Поступово «детектор брехні» тією чи іншою мірою став використовуватися в Австралії, Малайзії, ПАР, Колумбії, Болівії, Гондурасі, Гватемалі, Сальвадорі, Ямайці, Гайані, Панамі, Кувейті, Лівані, Пакистані, Об'єднаних Арабських Еміратах, Кенії, Марокко, Нігерії, Індонезії, Йорданії, Італії, Іспанії, Франції, Швейцарії, Угорщині, Болгарії, Словенії, Чехії, Словаччині, Сербії, Хорватії

«ПЕРЕВІРКА НА ПОЛІГРАФІ МОЖЕ СПРИЯТИ ВИПРАВДАННЮ НЕСПРАВЕДЛИВО ОБВИНУВАЧЕНОЇ ЛЮДИНИ, ВИРІШЕННЮ КОНФЛІКТНИХ СИТУАЦІЙ ТА ВІДНОВЛЕННЮ ВЗАЄМНОЇ ДОВІРИ»

та інших країнах, у тому числі й країнах з числа колишніх республік Радянського Союзу, зокрема в Росії.

Що впливає на результати перевірки на поліграфі?

Це безумовно ціла низка важливих факторів, основними з яких є: професійна освіта поліграфолога, його відповідальне та сумлінне ставлення до роботи, порядність, бажання постійного розвитку, самовдосконалення та постійне освоєння нових аспектів обраної професії. Поліграф вимірює не брехню, а зміни фізіологічних реакцій організму, що свідчать про значущість пропонованих стимулів для досліджуваної особи, і помилкова інтерпретація результатів – це помилка поліграфолога, що може стати дуже великою проблемою для сторін. При недотриманні поліграфологом існуючих методик і базових принципів проведення досліджень це може призвести до резонансних помилок.

Це основні чинники, які тісно пов'язані з особистістю експерта-поліграфолога, тому не кожна людина може стати сертифікованим фахівцем і успішно пройти навчання в США, отримати позитивний практичний досвід, хороші рекомендації й використовувати сертифіковані методики та професійне обладнання і програмне забезпечення виробництва США, маючи змогу отримати необхідні консультації та підтримку. Всі інші фактори й технічні умови можуть бути скореговані та сумлінно виконані поліграфологом згідно з нормами

чинного законодавства та прийнятих методик з метою бездоганного проведення перевірки на «детекторі брехні» та відповідно отримання правильних, об'єктивних, достовірних результатів дослідження, за які він особисто відповідає.

Чи можна обманути поліграф?

Обман – це навмисне надання або приховування інформації з метою ввести в оману. Найважливішим аспектом обману є намір опитуваного суб'єкта. За відсутності наміру обману не відбувається, незалежно від точності наданої інформації. (У 1492 році люди вірили в те, що Земля пласка, про що вони відверто заявляли). На відміну від цього, обман відбувається за наявності умислу, навіть якщо опитуваний суб'єкт надає правдиву інформацію (телефонний хуліган повідомляє про пожежу, а пізніше з'ясується, що пожежа все-таки була. Однак він навмисно обманював оператора пожежної служби, незалежно від самого факту пожежі). Невідповідність між об'єктивною істиною і переконаннями опитуваного є найпоширенішою причиною хибно позитивних і хибно негативних висновків експерта-поліграфолога.

Усі методики обману поліграфу зводяться до зміни свого фізичного або розумового стану різними способами та методами. Основними методами протидії є механічний вплив, самонавіювання, вживання медичних препаратів. Звичай використовуються предмети, на які відбувається різка реакція організму. Наприклад, якщо ногою наступити на залізну кнопку, настане миттєва реакція на біль, таким чином питання поліграфолога «глушиться» болем. Для протидії застосовують будь-які методи, які впливають на органи чуття – прикладають шматок льоду або гарячий предмет до шкіри, використовують аромаречовини, які можуть змінити і заглушити показання «детектора брехні». Однак така протидія фіксується приладом.

Наступний метод – самонавіювання. Людина намагається переконати себе й повірити, що її звати інакше, або в те, чого вона взагалі не скоювали. Також використовується метод чисел, людина починає в умі множити, ділити, складати числа. Або можливе входження в транс. Проте щоб оволодіти самонавіюванням на такому рівні, потрібно дуже багато тренуватися і використовувати це на практиці.

Також перед перевіркою на поліграфі приймають медикаменти, які знижують серцебиття, ритм і уповільнюють реакції в організмі. Або, навпаки, використовують препарати, які збільшують тонус, ритм тощо. Дані екстремуми фіксуються поліграфом, і прилад реєструє реакції з урахуванням протидії.

Отже, краще не намагатися обдурити «детектор брехні». Адже це все одно буде виявлено, і можуть виникнути питання, чому Ви вирішили обманним способом пройти перевірку на поліграфі. ❏